

Iskoristivost EU fondova u razvijanju turizma

Banko, Tamara

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:354981>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-09**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za ekonomiju i turizam
«Dr. Mijo Mirković»

TAMARA BANKO

**ISKORISTIVOST EU FONDOVA U RAZVIJANJU
TURIZMA**

ZAVRŠNI RAD

Pula, 2015

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za ekonomiju i turizam
«Dr. Mijo Mirković»

Tamara Banko

**ISKORISTIVOST EU FONDOVA U RAZVIJANJU
TURIZMA**

Završni rad

JMBAG: 21980, izvanredni sudent

Studijski smjer: Turizam

Predmet: Ekonomika turizma

Mentor: Doc.dr.sc Sanja Blažević

Pula, studeni 2015

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Tamara Banko, kandidat za prvostupnika ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Puli, 02. 11. 2015.

Student:

Tamara Banko

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Tamara Banko dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Iskoristivost EU fondova u razvijanju turizma“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 02.11.2015

Tamara Banko

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. STRUKTURA I INSTITUCIJE U EU	3
2.1. Javna politika za turizam.....	6
2.2. Strategija Europe 2020-temeljni strateški dokument	9
2.3. Prioriteti i inicijative Europe 2020	9
3. EU FONDOVI ZA RAZVOJ TURIZMA	12
3.1. Europski fond za regionalni razvoj	14
3.2. Kohezijski fond	16
3.3. Europski socijalni fond (ESF)	16
3.4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	17
3.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.....	18
3.6. Programi i inicijative za turistički sektor izravno upravljane od Europske komisije....	20
4. ISKORIŠTAVANJE EUROPSKIH FONDOVA U ISTARSKOJ ŽUPANIJI.....	26
4.1. „Revitas“ - Revitalizacija istarskog zaleđa i turizma u istarskom zaleđu	27
4.2. „ Parenzana“ - Ponovno oživljavanje Puta zdravlja i prijateljstva.....	29
4.3. „R.E.D.D. H.I.L.L.“ - Ruralni i ekonomski razvoj nerazvijenog povijesnog istarskog lokaliteta	32
4.4. Komentari na provedene projekte.....	34
6. ZAKLJUČAK.....	35
LITERATURA	37
POPIS ILUSTRACIJA	39
SAŽETAK.....	40
SUMMARY.....	41

1.UVOD

Europa je oduvijek bila vodeća globalna turistička destinacija te je turizam zbog svoje ekonomske važnosti sastavni dio europske ekonomije. Po važnosti radi se o trećoj društveno-ekonomskoj djelatnosti Europske unije. Turizam utječe na ukupan porast broja radnih mjesta u Europi. Stoga, Europska unija za unapređenje i razvoj turizma ulaže značajna financijska sredstva.

Ponuda turističkih programa nevjerojatno je narasla i na turističkom tržištu borba je za svakog gosta veća no ikada prije. Pored cijene i kvalitete, ipak najvažniji je sadržaj ponude gdje su originalnost, tendencija zdravog života kao i bogatstvo prirodnih resursa na temeljima održivog i odgovornog razvoja zasigurno prevladavajuće. Europski je cilj zadržati poziciju vodeće destinacije, a to se nastoji postići zajedničkom strategijom koja treba pridonijeti održavanju, ali i jačanju konkurentnosti europskog turizma. Upravo je zato najveći naglasak na održivom turizmu, očuvanju kulturne baštine te smanjenju razlika među regijama.

U Europskoj uniji sektor turizma ostvaruje potpore kroz razne programe. Izravne ostvaruje kroz EU programe uz sufinanciranje projekata, a neizravne kroz različite studije i istraživanja koje provodi Europska komisija. Tema povlačenja sredstava iz europskih fondova prilično je aktualna, posebno u posljednje vrijeme. Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska dobila je mogućnost financiranja projekata EU fondovima što je iznimno bitno za razvoj ekonomije, ali i ukupnoga nacionalnog blagostanja. Europski fondovi jedan su od važnih čimbenika razvoja, oni su prilika koju je potrebno iskoristiti. Korištenjem tih fondova osigurava se snažan poticaj razvoju turizma, čije su posljedice dalekosežne.

Cilj rada je istražiti, analizirati i prikazati Europske fondove i njihovu iskoristivost s posebnim osvrtom na hrvatski turizam i Istarsku županiju. Između ostalog, radom će se prikazati utjecaj EU fondova na razvoj turizma.

Znanstvene metode koje su korištene prilikom izrade ovog rada su metoda analize i sinteze, metoda komparacije i deskriptivna metoda.

Rad se sastoji od uvoda, tri glavna naslova te zaključka. Drugi dio rada pod nazivom "Struktura i institucije EU" pojmovno određuje i objašnjava ustroj Europske unije. Objašnjena je glavna strategija te njezini prioriteti i inicijative. Isto tako, objašnjena je i javna politika za turizam. Treći dio rada nosi naslov „EU fondovi za razvoj turizma“. U ovom su dijelu predstavljeni najbitniji fondovi i programi za turizam. Kroz fondove predstavljene u ovom poglavlju moguće je povlačiti financijska sredstva za turizam. U četvrtom dijelu rada koji je naslovljen „Iskorištavanje europskih fondova u Istarskoj županiji“ ukazalo se na iskorištavanje fondova u Istarskoj županiji te su predstavljeni najuspješniji projekti regije. U „Zaključku“ su sublimirani rezultati istraživanja.

2. STRUKTURA I INSTITUCIJE U EU

Kako bi se razumjelo funkcioniranje Europske unije, potrebno je upoznati i razumjeti strukturu i institucije koje su važne za programe i fondove Europske unije.

a) Struktura

„Europska unija ima različitu moć odlučivanja u pojedinim područjima definiranim nizom Ugovora, koji su nadopunjeni posljednjim - Lisabonskim ugovorom. Pojedina područja su isključivo u nadležnosti Europske unije, a pojedina u isključivoj nadležnosti zemalja članica. U nadležnosti europske unije postoje tri kategorije.“(Belić 2011;14)

Tablica 1. Nadležnost EU prema Lisabonskom ugovoru

Isključiva nadležnost Europske unije	Zajednička nadležnost Europske unije i zemalja članica	Nadležnost EU-a u podupiranju djelovanja zemalja članica
Unija ima isključivo pravo donosti uredbe i zaključivati međunarodne sporazume. Zemlje članice moraju poštovati odluke EU-a.	Zemlje članice ne mogu provoditi svoje ovlasti u područjima u kojima je unija upotrijebila svoje.	Unija može podupirati, koordinirati i nadopunjavati djelovanje zemalja članica.
✓ Carinska unija	✓ Unutarnje tržište	✓ Zaštita i poboljšanje zdravlja ljudi
✓ Uspostavljanje pravila nužnih za funkcioniranje unutarnjeg tržišta	✓ Ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija	✓ Industrija
✓ Monetarna politika za članice euro – zone	✓ Poljoprivreda i ribarstvo	✓ Kultura
✓ Zaštita pomorskih bioloških resursa	✓ Okoliš	✓ Turizam

✓ Zajednička trgovinska politika	✓ Zaštita potrošača	✓ Obrazovanje, mladež, sport i strukovno obrazovanje
	✓ Promet	✓ Civilna zaštita (prevencija prirodnih nepogoda)
	✓ Transeuropske mreže	✓ Administrativna suradnja
	✓ Energija	
	✓ Područje sloboda, sigurnosti i pravde	
	✓ Područje javnog zdravstva definiranog u Ugovorima	
	✓ Zajednička vanjska i sigurnosna politika	

Izvor: Belić, M.(2011): Potpore i javni natječaji iz EU fondova, Nova knjiga Rast, Zagreb, str.14.

Kao što je vidljivo iz gornje tablice kod isključive nadležnosti EU-a sve odluke donose institucije EU-a, dok ih zemlje članice moraju poštovati. Međutim, kod monetarne politike, carinske unije te ostalih pitanja, zemlje članice EU nemaju nadležnost u tim područjima. Kad europske institucije donesu odluke, one se moraju poštivati od svih zemalja članica.

Kod zajedničke nadležnosti, zemlje članice mogu donositi vlastite odluke, ali samo u slučaju da ne postoje odluke Europske unije. One mogu odlučivati o svome unutarnjem tržištu, zaštititi potrošača, javnom zdravstvu te ostalim pitanjima, ukoliko Europska unija nije drugačije odredila. U slučaju kada EU ima nadležnost u podupiranju djelovanja zemalja članica, EU ne može donositi nikakve odluke, ali može koordinirati, podupirati i nadopunjavati ono što je bitno i za dodjelu fondova.

b) Institucije

„Europska unija ima sedam velikih i važnih institucija koje su kameni temeljci u djelovanju EU-a. One donose odluke u osjetljivoj međuinstitucionalnoj ravnoteži. Sve institucije su se razvijale

tijekom posljednjih šezdesetak godina mijenjajući svoje ovlasti i način odlučivanja. Prije stupanja na snagu Lisabonskog ugovora, glavne institucije EU-a bile su: Vijeće Europske unije (poznato i kao Vijeće ministara), Europski parlament, Europska komisija, Europski sud pravde i Revizorski sud. Lisabonski ugovor dodao je još dvije. Europska centralna banka promijenila je svoj status – postala je institucija EU-a, a do tada neformalno Europsko vijeće je formalizirano.“(Belić 2011: 15)

Tablica 2. Institucije Europske unije važne za fondove i programe

Europsko vijeće
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Skup šefova država i vlada članica EU ✓ Sastaje se svakih 6 mjeseci, a prema potrebi i češće ✓ Donosi strateške odluke (primjerice sedmogodišnji financijski okvir)
Vijeće Europske unije (vijeće ministara)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Čine ga ministri zemalja članica ✓ Donosi zakonodavno obvezujuće odluke zajedno s parlamentom ✓ Postoji nekoliko različitih vijeća (za financije, zaštitu okoliša, gospodarstvo, vanjske poslove itd.) ✓ Sastaje se prema potrebi
Europski parlament
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Čine ga europarlamentarci koji se biraju općim pravom glasa svakih pet godina u svim zemljama članicama ✓ Zajedno s vijećem ministara donosi odluke ✓ Konačna odluka o godišnjem proračunu EU je njegova
Europska komisija
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Čini je po jedan povjerenik iz svake zemlje članice nadležan za određeno područje (ali je odgovornost kolektivna) i preko 20 000 eurokrata u različitim općim upravama ✓ Predlaže zakonodavne prijedloge ✓ Kontrolira provođenje zakona ✓ Raspolaže proračunom EU-a

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Upravlja fondovima i programima ✓ Svi ugovori o bespovratnim sredstvima direktno se ili indirektno potpisuju sa europskom komisijom
Europski revizorski sud
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kontrolira financijsko poslovanje institucija EU-a ✓ Kontrolira provođenje proračuna, stoga može doći u nenajavljenju kontrolu svim korisnicima EU sredstava ✓ O svojim nalazima izvještava Europski parlament

Izvor: Belić, M, Štilinović, J. (2013): EU fondovi i programi za turizam, Nova knjiga Rast, Zagreb, str. 14.

U gornjoj tablici prikazane su i pobliže opisane funkcije pet institucija koje su bitne za fondove i programe. Za razumijevanje fondova najvažniji su Vijeće Europske unije (vijeće ministara) i Europski parlament. Ove dvije institucije donose odluke o programima i fondovima. Europska komisija važna je zbog upravljanja fondovima i programima dok revizorski sud provodi financijski nadzor i u mogućnosti je provoditi nenajavljenju kontrolu. Institucija Europskog vijeća donosi opće političke odluke. Ovih pet institucija najbitnije su za dodjelu fondova i budući razvoj unije.

2.1. Javna politika za turizam

Prema udjelu u BDP-u i broju radnih mjesta turizam je treća najveća društveno-gospodarska aktivnost u EU. „Sudjeluje s preko 10 % u ukupnom BDP-u, zapošljava preko 9,7 milijuna osoba i 1,8 milijun obrta i poduzeća.“ (Europska komisija, 2015. http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/background/index_en.html) Ispred njega su sektor trgovine i distribucije te građevinski sektor. To je jedan od gospodarskih sektora koji unatoč gospodarskim i financijskim poteškoćama neprekidno raste, zbog čega može znatno pridonijeti strategiji rasta „Europa 2020.“ za pametno, održivo i uključivo gospodarstvo EU-a.

Smještaj turista u EU-u tijekom proteklih pet godina kontinuirano se povećava. To vrijedi za noćenja domaćih i stranih gostiju.

„Tijekom 2014. Francuska (403 milijuna noćenja, -1,2 posto u usporedbi s 2013.) i Španjolska (401 milijuna noćenja, +3,1 posto) zadržale su se na vodećim mjestima po broju turističkih noćenja, a slijede ih Italija (370 milijuna noćenja, -1,8 posto) i Njemačka (366 milijuna noćenja, +2,9 posto). U Republici Hrvatskoj 2014. godine je ostvareno 66,1 milijun noćenja, od čega su 92 posto noćenja ostvarili strani gosti. Ovi rezultati Republiku Hrvatsku smještaju na treće mjesto u Europskoj uniji po udjelu stranih gostiju u ukupnom broju noćenja (poslije Malte i Cipra).

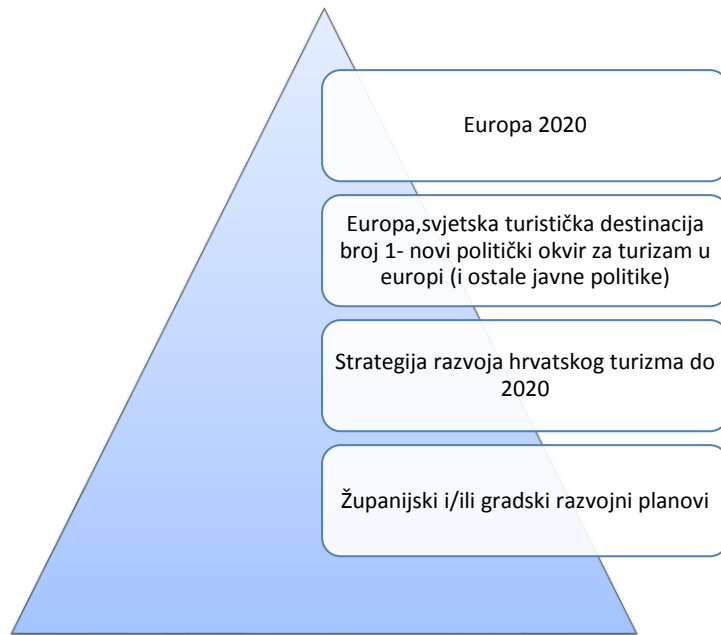
Navedene procjene obuhvaćaju noćenja iz poslovnih i privatnih razloga, a dobivene su iz publikacije koju je objavio Eurostat, statistički ured Europske unije“(Europska komisija 2015, http://ec.europa.eu/croatia/news/2015/20150129_hr.htm)

Javne politike razrađuju ciljeve Europe 2020 po sektorima, one imaju svoje ciljeve i navode programe iz kojih se financiraju. Njih donosi Europski parlament i Vijeće ministara. Javna politika za turizam je donesena 2010. i zove se „Europa, svjetska turistička destinacija broj 1-novi politički okvir za turizam u Europi“ te je u skladu sa Europom 2020. Funkcija javne politike za turizam bila bi: (Tufekčić, Tufekčić, 2013:17)

- Stimulirati konkurentnost europskog turističkog sektora.
- Promicati razvoj održivog, odgovornog i visoko kvalitetnog turizma.
- Konsolidirati imidž i profil Europe kao skupine održivih i visokokvalitetnih destinacija.
- Maksimalno iskoristiti potencijal EU financijskih politika i instrumenata za razvoj turizma.

Iz ciljeva javne politike vidljivo je da EU nastoji stvoriti konkurentan ali i održivi turizam. Kroz ulaganja u ruralni razvoj i kontinentalni turizam EU radi na razvoju i poboljšanju ukupne turističke ponude. Isto tako, u posljednje vrijeme ta ulaganja vidljiva su i u Republici Hrvatskoj. O sektoru turizma govori se i u ostalim programima i fondovima o kojima će u idućim poglavljima biti riječi. Svakako je važno istaknuti da o svakoj državi članici ovisi koliko će financijskih sredstava prikupiti iz fondova i programa Europske unije. Kako bi svi projekti bili prihvaćeni i financirani, potrebno je da budu usklađeni s ciljevima Europe 2020.

Shema 1. Hijerarhija javnih politika i strateških dokumenata za turizam

Izvor: Tufekčić M., Tufekčić Ž., (2013) EU fondovi i programi za turizam, Nova knjiga Rast, Zagreb, str 20.

Na gornjoj shemi prikazane su najvažnije strategije Europe 2020, a nju prati javna politika za turizam te nacionalni i regionalni dokumenti. Upravo su oni izuzetno važni za povlačenje sredstava iz fondova. U Republici Hrvatskoj se pokazalo da su turizam i njegov razvoj vrlo važan dio županijskih i gradskih planova, a u posljednje vrijeme intenzivnije se radi na povlačenju sredstava iz fondova EU. Isto su tako regionalne razvojne agencije vrlo bitne te su one glavni regionalni koordinatori. Trenutno postoji dvadeset i jedna regionalna razvojna agencija u Hrvatskoj i sve one rade na poticanju regionalnog razvoja. Iznimno su važne kao karike u povlačenju sredstava iz EU fondova.

2.2. Strategija Europe 2020 - temeljni strateški dokument

Europe 2020 strategija za pametan održiv i uključiv rast temeljni je strateški dokument Europske unije za razdoblje 2014 – 2020. Strategijom su definirani prioriteti i ciljevi djelovanja i razvoja Europske unije u datom programskom razdoblju.

„Prioriteti i ciljevi određeni ovom strategijom ugrađuju se u sve sektorske strateške i planske europske dokumente te druge dokumente niže razine. Zemlje članice dužne su ove prioritete ugraditi u nacionalne i regionalne programske dokumente koji moraju biti usmjereni upravo ostvarenju zacrtanih ciljeva i prioriteta EU. Fondovi i instrumenti financiranja pomagat će realizaciju projekata kod kojih je jasna povezanost s tim ciljevima i prioritetima.“ (Tufekčić, Tufekčić, 2013:11).

Politike regionalnog razvoja, razne financijske programe te sve ostale ciljeve podupiru kohezijske ili politike regionalnog razvoja.

Pri formiranju strategije može se uočiti utjecaj globalne krize. Dio te krize koji utječe na oblikovanje strategije najviše se ističe u pitanju siromaštva, nezaposlenosti, gospodarskom rastu, tj. njegovoj stagnaciji ili padu i u pitanju provođenja kontrole. Ciljevi i prioriteti o kojima će biti riječ u idućim poglavljima odražavaju izazove s kojima se unija suočava u sadašnjem razdoblju.

2.3. Prioriteti i inicijative Europe 2020

Strategija Europa 2020 predlaže tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju: (Belić 2011;19)

- **Pametan rast:** poticanje znanja, inovacija obrazovanja i digitalnog društva.
- **Održiv rast:** učinkovitije iskorištavanje resursa u proizvodnji; povećanje konkurentnosti
- **Uključiv rast:** veće uključivanje u tržište rada, stjecanje novih vještina, borba protiv siromaštva.

Europa je s razlogom odabrala upravo ove ciljeve. Budući gospodarski rast u kontekstu globalne konkurencije nemoguć je ako nije utemeljen na razvoju inovacija, novih tehnologija i novih znanja.

„Rast mora biti održiv. Društvo i gospodarstvo moraju poštovati okoliš u kojem djeluju, maksimalno moraju smanjiti negativne učinke na okoliš i klimatske promjene. Rast se mora prilagoditi činjenici da su brojni prirodni resursi i sirovine ograničeni te da su klasični izvori energije sve rjeđi, skuplji i upitni. Europska unija traži da rast bude uključiv da u njemu participiraju sve zemlje članice sve regije sve društvene skupine i u konačnici svaki pojedinac.“ (Tufekčić, Tufekčić, 2013:13)

Mjerljivi ciljevi koje EU želi postići krajem planskog razdoblja 2020. su: (Europska komisija 2014., http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Europa_2020.pdf)

- 75 % populacije u dobi između 20 i 64 godina trebalo bi biti zaposleno.
- 3 % BDP-a EU treba investirati u istraživanje i razvoj.
- Treba ispuniti klimatsko-energetske ciljeve, „20/20/20“ (uključujući i povećanje do 30 % smanjenja emisije ukoliko okolnosti dozvoljavaju)
- Postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10 %, a najmanje 40 % mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stupanj obrazovanja.
- 20 milijuna manje ljudi trebalo bi biti u opasnosti od siromaštva

Europska komisija istaknula je sedam inicijativa kojima će nastojati ubrzati dostizanje svakog od postavljenih ciljeva i prioriteta koji će obvezivati EU i države članice: (Europska komisija 2014, http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Europa_2020.pdf)

- **„Unija inovacija“** s ciljem unapređenja okvirnih uvjeta i dostupnosti financiranja za istraživanje i inovacije, osigurava mogućnost transformacije inovativnih ideja u proizvode i usluge koje stvaraju rast i radna mjesta.
- **„Mladi u pokretu“** s ciljem povećanja učinka obrazovnih sustava i olakšanja ulaska mladih na tržište rada.
- **„Digitalni program za Europu“** s ciljem bržeg širenja brzog interneta te korištenja prednosti jedinstvenog digitalnog tržišta za kućanstva i tvrtke.
- **„Resursno učinkovita Europa“** s ciljem razdvajanja ekonomskog rasta od korištenja resursa, podrške prijelazu na ekonomiju koja koristi male razine ugljena, povećanja

korištenja obnovljivih izvora, modernizacije sektora transporta i promicanja energetske učinkovitosti.

- **„Industrijska politika za globalizacijsko doba“** s ciljem unapređenja poslovnog okruženja, prvenstveno za male i srednje poduzetnike, te razvoja snažne i održive globalno konkurentne industrijske osnove.
- **„Program za nove vještine i radna mjesta“** s ciljem modernizacije tržišta rada te osnaživanja ljudi razvojem njihovih vještina tijekom cijeloga života s ciljem povećanog sudjelovanja radne snage te boljeg slaganja ponude i potražnje, uključujući i kroz mobilnost radne snage.
- **„Europska platforma protiv siromaštva“** s ciljem jamčenja društvene i teritorijalne povezanosti na način da svi imaju koristi od prednosti rasta i radnih mjesta te da se ljudima koji pate od siromaštva i socijalne isključenosti omogući dostojanstven život i aktivno sudjelovanje u društvu.

3. EU FONDOVI ZA RAZVOJ TURIZMA

Europski fondovi od velikog su značaja, a postoje kako bi se ostvarili ciljevi kojima EU teži. Europska Unija dobro je organizirana sa svim svojim planovima i ciljevima te ima jasnu viziju i strategiju razvitka.

„Europski fondovi je pojam za sve programe koje financira Europska unija bilo u zemljama članicama (Programi Unije te instrumenti kohezijske, poljoprivredne i ribarske politike), ili izvan njih (pred pristupni programi i programi za treće zemlje).“ (Belić, 2009: 8)

Europski fondovi pomažu zemljama članicama i bave se programima za financiranje raznih projekata zemalja članica Europske unije. Europski fondovi imaju novac, a on se ubire od svakog poreznog obveznika. Alociranje sredstava Europska unija čini po određenim pravilima, a svrha je implementacija projekata i aktivnosti koje su povezane s pojedinim politikama Europske unije, pa se stoga sredstva dodjeljuju sukladno tome. Većina tih sredstava uložena su za istraživanja, obrazovanje, zdravlje, okoliš tj. sve ono što predstavlja određenu društvenu odgovornost i održivi razvoj za jednu državu. (Par; Belić, 2009.,str 10-30)

„Kako bi se smanjio broj prijava i kako bi se uravnotežila dodjela sredstva, Europska Unija značajno upravlja fondovima. To se vrši na način da se raspisuju natječaji za dodjelu sredstva, a kasnije se procjenjuju prijave i ulaže u one najbolje. Važno je napomenuti, kada se da sredstvo ono je bespovratno, ono služi za rast i razvoj. (Belić, 2009: 8)

Iz Europskih se fondova najčešće ulaže u usluge, građevinske radove, nabavu opreme i bespovratna sredstva.

Europski fondovi su: (Belić, Ćorić, Peruča, 2008: 10)

- Pretpristupni
- Strukturni fondovi

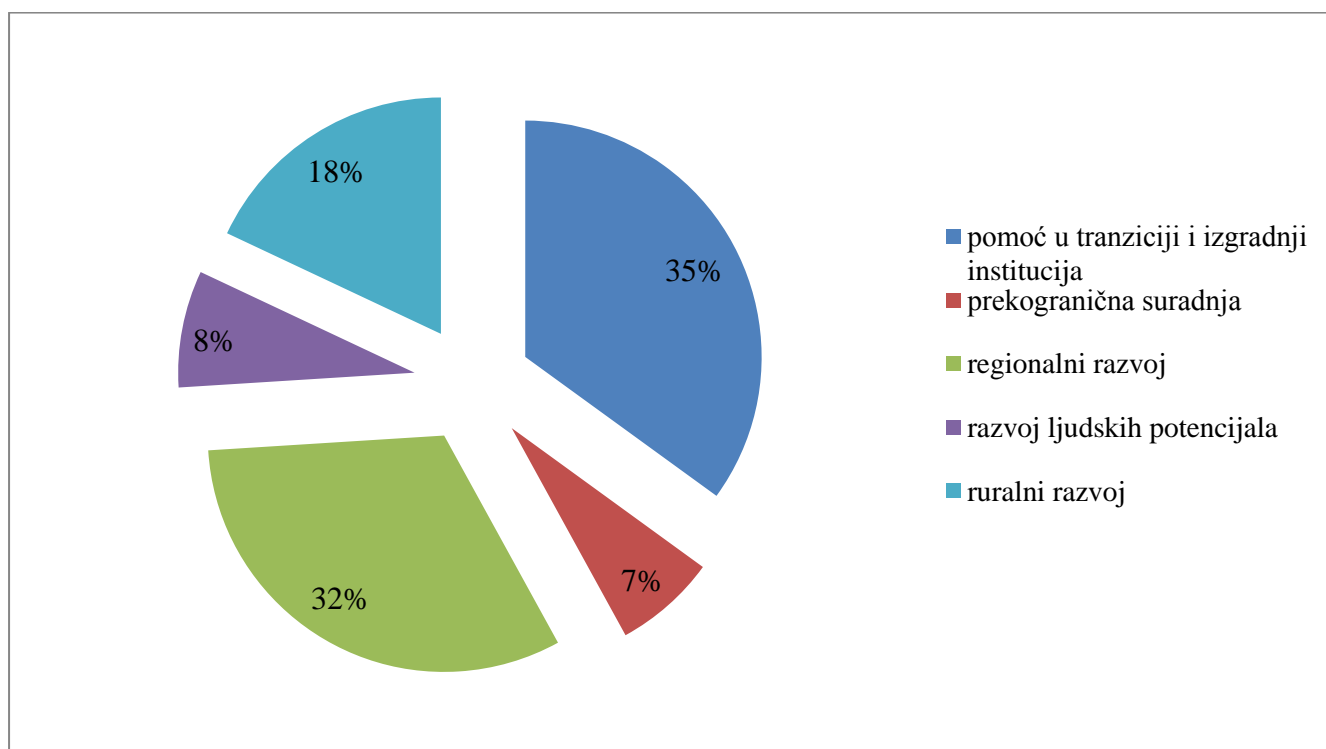
Pretpristupni fondovi su: (Belić, Ćorić, Peruča, 2008: 10)

- pomoć u tranziciji i izgradnji institucija
- prekogranična suradnja

- regionalni razvoj
- razvoj ljudskih potencijala
- ruralni razvoj

„Do ulaska u Europsku uniju, Republici su Hrvatskoj na raspolaganju bila sredstva iz Instrumenta pretprijetupne pomoći IPA (eng. Instrument for Pre-Accession assistance), koji je u financijskoj perspektivi 2007. – 2013. zamijenio programe prve generacije - CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD. IPA projekti ugovoreni tijekom 2012. i 2013. godine provodit će se do kraja 2017. godine.“ (Strukturni i investicijski fondovi, <http://www.strukturnifondovi.hr/ipa-2007-2013>)

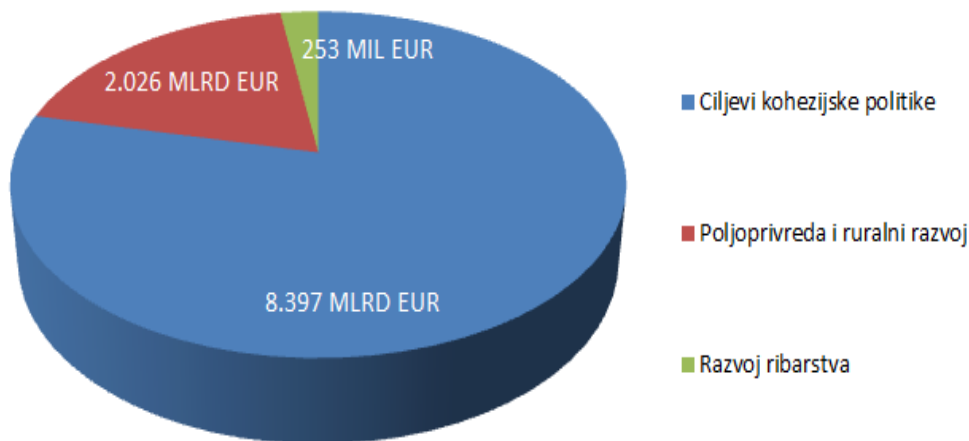
Grafikon 1. Pretprijetupni fondovi i njihovo korištenje

Izvor: Belić, M., Ćorić, G., Peruća B., I et. all.: EU fondovi – vodič kroz europske fondove 2008.-2013., Novum d.o.o., Zagreb, 2008., str. 10

Iz grafikona se može uočiti kako je najviše sredstava dodijeljeno za pomoć u tranziciji i izgradnji institucija te u regionalni razvoj. Ruralni razvoj zauzima treće mjesto, a najmanje sredstva dobivaju razvoj ljudskih potencijala i prekogranična suradnja.

Grafikon 2: ESI fondovi 2014-2020

Izvor: Strukturni i investicijski fondovi, <http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020>

U financijskom razdoblju 2014.-2020. Republici Hrvatskoj je iz europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno 10,676 milijardi eura. Iz grafikona je vidljivo kako je od ukupnog iznosa 8,397 milijardi eura predviđeno za ciljeve kohezijske politike. Za poljoprivredu i ruralni razvoj predviđeno 2,026 milijarde eura i 253 milijuna eura predviđeno je za razvoj ribarstva.

3.1. Europski fond za regionalni razvoj

Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) jedan je od strukturnih fondova. „Cilj mu je jačanje ekonomske i socijalne kohezije, te smanjivanje razlika između regija EU, kroz podršku u razvoju i strukturnim prilagodbama regionalnih gospodarstava, kao i podršku prekograničnoj,

transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji.“ (Belić, 2013:29) Pretežno je usmjeren na proizvodne investicije s ciljem ostvarivanja novih radnih mjesta, lokalni razvoj te razvoj malog i srednjeg poduzetništva.

Novac iz ERDF-a raspodjeljuje se sukladno sa načelom solidarnosti i između regija EU-a. Koliko će regija dobiti ovisi najviše o broju stanovnika i o razvijenosti te zemlje. Iz Europskog fonda za regionalni razvoj mogu se financirati 11 tema:(Belić, 2013:31)

- konkurentnost malih i srednjih poduzeća,
- infrastruktura za obrazovanje i cjeloživotno učenje,
- okoliš i klimatske promjene,
- poboljšanje institucionalnih kapaciteta,
- istraživanje, razvoj i inovacije,
- usluge gospodarskog interesa,
- telekomunikacije, energija i transport,
- urbani razvoj.

„ERDF omogućava sredstva za modernizaciju i diverzifikaciju gospodarskih struktura kao i za kreiranje stalnih radnih mjesta ulaganjem u istraživanje i razvoj tehnologije, inovacije i poduzetništvo, okoliš, prevenciju rizika, turizam, kulturu, promet, energiju, edukaciju i zdravstveni sustav. On omogućava zapošljavanje, inoviranje u ekonomiji i inoviranje na znanju. Omogućuje očuvanje i čistoću okoliša. Omogućuje europsku teritorijalnu suradnju. ERDF posebice je značajan kod“: (Belić, 2013:34)

- regionalnih razvojnih projekata,
- sektorskih razvojnih projekata.

Regionalni projekti utječu na županije, a sektorski na određene gospodarske grane. Prema podacima europskog fonda za regionalni razvoj Republici Hrvatskoj je iz tog fonda za regionalni razvoj do kraja 2013. godine dodijeljeno ukupno 228,4 milijuna eura kroz Operativne programe Promet i Regionalna konkurentnost.

3.2. Kohezijski fond

„Kohezijski fond financira projekte kojima se unapređuje okoliš i razvija prometna infrastruktura određena kao sastavni dio Trans-europske prometne mreže. Države koje imaju bruto domaći proizvod ispod 90% prosjeka Europske zajednice i koje primjenjuju nacionalni program konvergencije prema gospodarskoj i monetarnoj uniji imaju pravo na sufinanciranje projekata u iznosu od najviše 80-85%.“ (Belić, 2013:29)

„Projekti Kohezijskog fonda organiziraju se na način da države članice daju prijedlog projekta Europskoj komisiji koja mora donijeti odluku o financiranju u roku od tri mjeseca. Prijedlog mora sadržavati ključne elemente koji objašnjavaju način primjene sredstava, izvedivost projekta i učinak na socioekonomskom području.“ (Belić, 2011:79)

Aktivnosti kohezijskog fonda su: (Europski-fondovi.eu 2015., [http://europski-fondovi.eu /program/kohezijski-fond](http://europski-fondovi.eu/program/kohezijski-fond))

- Potpore prema ekonomiji s niskom razinom ugljičnog dioksida
- Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i sprječavanje rizika
- Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa
- Promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u ključnim infrastrukturnim mrežama

„U razdoblju od 2014. do 2020. godine, Republici Hrvatskoj na raspolaganju će biti oko 8 milijardi eura iz ovog fonda.“ (Europski-fondovi.eu2015.,[http://europski-fondovi.eu /program/kohezijski-fond](http://europski-fondovi.eu/program/kohezijski-fond)). Ukoliko zemlja članica pokazuje veliki javni deficit koji nije riješila ili ne uvodi mjere za njegovo rješenje pomoći iz Kohezijskog fonda mogu se suspendirati odlukom vijeća ministara kvalificiranom većinom.

3.3. Europski socijalni fond ESF

Europski socijalni fond predstavlja glavni financijski instrument EU za ostvarivanje strateških ciljeva politike zapošljavanja. Jedna od važnih mjera je financiranje jačanja

administrativne sposobnosti u državnoj upravi i javnom sektoru u području gospodarstva, zapošljavanja, socijalne politike, okoliša i pravosuđa. Fond osigurava podršku europskim regijama koje su pogođene visokom stopom nezaposlenosti.

U razdoblju od 2007. do 2013. godine, zemljama članicama Europske unije je na raspolaganju oko 75 milijardi eura iz ovog fonda, odnosno gotovo 10 milijardi eura godišnje. Predviđena sredstva ESF-a za Hrvatsku u razdoblju 2014.-2020. trebala bi iznositi 1,44 milijardi eura ili 206,4 milijuna eura godišnje, što je čak 25% od ukupno raspoloživih sredstava za Operativni program Razvoj ljudskih potencijala, na koje Hrvatska kao punopravna članica ima pravo. (Europski-fondovi.eu, <http://europski-fondovi.eu/program/europski-socijalni-fond>)

Aktivnosti socijalnog fonda:(Europski-fondovi.eu 2015.,<http://europski-fondovi.eu/program/europski-socijalni-fond>)

- Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage
- Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje
- Promicanje socijalne uključenosti i borba protiv siromaštva
- Jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovitost javne uprave

Europski socijalni fond uvelike pridonosi zemljama članicama. Pomaže pri osposobljavanju i zapošljavanju, učenju i slično. Isto tako, Europski socijalni fond razvija, raste, istražuje i daje podršku.

3.4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

„Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) za cilj ima jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe. U novom financijskom razdoblju od 2014. do 2020. godine planirani proračun programa trebao bi iznositi 84,93 milijarde eura.

Sredstvima programa mogu se koristiti poljoprivredni gospodarski subjekti, poljoprivredne organizacije, udruge i sindikati, udruge za zaštitu okoliša, organizacije koje pružaju usluge u

kulturi zajednice. Sredstva programa uključuju i medije, udruge žena, poljoprivrednike, šumare i mlade.“(Europski-fondovi.eu, 2015.,<http://europski-fondovi.eu/eafrd>)

Aktivnosti europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj:(Europski-fondovi.eu, 2015.,<http://europski-fondovi.eu/eafrd>)

- Poticanje transfera znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima
- Jačanje konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede i povećanje održivosti gospodarstva
- Promicanje organizacije prehrambenog lanca i upravljanje rizicima u poljoprivredi
- Obnova, očuvanje i promicanje ekološke ovisnosti o poljoprivredi i šumarstvu
- Promicanje učinkovitosti resursa i pomak potpora prema niskim razinama ugljičnog dioksida i klimatski prilagodljivoj poljoprivredi, prehrani i šumarstvu
- Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja

Osim toga, ovaj fond pridonosi jačanju ruralnog razvoja unutar EU-a te radi na pojednostavljivanju do tada vrlo kompliciranih procedura financiranja i boljoj kontroli troškova.

3.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

Europski fond za ribarstvo novi je fond koji se prvi put pojavljuje u tekućoj financijskoj perspektivi, a nadomjestio je stare mehanizme. Upražnjavaju ga sve zemlje članice, osim Luksemburga. Članice ga koriste nakon što s Komisijom usuglase Operativne programe koji proizlaze iz Nacionalnog strateškog plana i smjernica Komisije. Europskim fondom za ribarstvo upravlja se na isti način kao i Europskim poljoprivrednim fondom za regionalni razvoj te postoji znatno sufinanciranje iz nacionalnih proračuna zemalja članica.

Financijska podrška EFR-a usmjerena je prema: (Belić, 2013:90)

- Osiguravanju dugoročne budućnosti ribarstva i održivosti ribarskih resursa;
- Smanjenju pritiska na riblji fond usklađivanjem veličine ribarske flote EU-a s raspoloživim ribarskim fondom;
- Promoviranju održivog slatkovodnog ribarstva;
- Pomoći ekonomski održivim poduzećima u sektoru i podizanje njihove konkurentnosti;

- Poticanju održivog razvoja i povećanju kvalitete života u područjima s razvijenim i aktivnim ribarstvom;
- Promoviranju rodne ravnopravnosti u ribarskom sektoru.

Zajednička ribarska politika

Zajednička ribarska politika nastala je osamdesetih godina prošlog stoljeća izdvojivši se iz Zajedničke poljoprivredne politike. Osnovni ciljevi ZRP-a: (Belić, 2013:90)

- Očuvanje ribljeg fonda;
- Zaštita morskoga okoliša;
- Gospodarska održivost europskih flota;
- Kvalitetna ponuda ribe na tržištu.

U uvjetima kad je ribe sve manje i kad se ribarske flote kreću širokim akvatorijem, EU je, sukladno ZRP-u, sve teritorijalne vode odlučio smatrati zajedničkim teritorijalnim vodama. U njima mogu loviti sve flote zemalja članica ukoliko poštuju propisane kvote izlova za svaku pojedinu zemlju. Određivanje kvota i dalje je kontroverzna tema jer mjera nije dovela do povećanja količine ribe u morima.

ZRP pokriva sljedeća područja: (Belić, 2013:90)

- Određuje pravila kako bi osigurao održivost europskog ribarstva i spriječio nanošenje štete morskom okolišu;
- Osigurava nacionalnim upravama instrumente za provedbu pravila i kažnjavanje prijestupnika;
- Nadgleda veličinu europske ribarske flote i sprječava njezino povećanje;
- Osigurava sufinanciranje i tehničku pomoć inicijativama koje osiguravaju održivost sektora;
- Pregovara u ime zemalja članica u međunarodnim ribarskim organizacijama i sa zemljama koje nisu članice EU-a;
- Pomaže ribarima, prerađivačima i distributerima ribe da ostvare pravednu cijenu za svoje proizvode i osigurava zdravstvenu sigurnost i kvalitetu ribe na tržištu;

- Podupire razvoj dinamičnog akvakulturnog sektora (ribe, plodovi mora, alge);
- Financira znanstvena istraživanja i prikupljanje podataka kako bi se osigurao meritoran proces donošenja odluka.

To konkretno znači da se u okviru ZRP-a određuje: (Belić, 2013:91)

- Veličina flota koje mogu isploviti;
- Vrijeme koju smiju provesti na moru;
- Kvotu za izlov ribe (količina i vrsta ribe);
- Tehničke mjere koje reguliraju gdje i kako se lovi.

Tijekom 2008. godine uvedene su ozbiljne mjere koje trebaju spriječiti ilegalni izlov ribe. ZRP propisuje i vođenje registra ribarskih flota na razini EU-a kako bi se spriječilo njihovo povećanje te kako bi s vremenom reducirale postojeće flote.

3.6. Programi i inicijative za turistički sektor izravno upravljane od Europske komisije

Program Horizon

Program Europske unije HORIZON odnosi se na istraživanje i inovacije u razdoblju od 2014.-2020., a predstavlja jednu od akcija razvoja i stvaranja novih radnih mjesta. „Horizon 2020“ predstavlja veliko pojednostavljenje putem jedinstvenog skupa pravila, a objedinit će sve trenutačne programe za financiranje istraživanja i inovacija. „Horizon 2020“ financijski je instrument koji implementira „Uniju inovacija“, jednu od ključnih inicijativa strategije "Europa 2020" usmjerenih prema razvoju globalne konkurentnosti Europske unije. Horizon će objediniti sve fondove koji se tiču istraživanja i inovacija, a trenutno su pruženi u sklopu Okvirnih programa za istraživanje i tehnički razvoj, aktivnostima povezanim s inovacijom Okvirnog programa za konkurentnost i inovacije i Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIP).“ (Horizon, 2015.<http://europski-fondovi.eu/program/horizon>)

Taj projekt mogu koristiti sveučilišta, istraživački znanstveni centri, predstavnici industrija te mala i srednja poduzeća. Projektom se nastoji poticati ulaganje u privatni sektor, ali s naglaskom

na promicanje istraživanja i inovacija. Osim toga, projektom se potiče stvaranje vrijednosti i ubrzanje razvoja tehnologija u privatnim proizvodima, procesima i uslugama.

Nema dostupnih podataka o korisnicima projekta i njegovoj uspješnosti u Republici Hrvatskoj. Prema podacima na Internetu, nije vidljivo tko se javio na natječaj za sredstva u našoj zemlji. Nasuprot tome diljem Europe nailazimo na mnoštvo pozitivnih primjera te su povučena značajnija financijska sredstva.

Program Cosme

COSME je novi program za programsko razdoblje 2014. – 2020. koji je namijenjen malim i srednjim poduzetnicima. Obuhvaćat će aktivnosti poput donošenja i provođenja politika na području poduzetništva te aktivnosti promicanja poduzetništva. Cilj je povećati konkurentnost europskih tvrtki, smanjiti nezaposlenost, stvoriti poticanju poduzetničku okolinu i razvoj poduzetništva.

Korisnici programa su postojeći poduzetnici (posebno male tvrtke) kojima je omogućen lakši pristup sredstvima financiranja za razvoj. Između ostalog, omogućena je konsolidacija i rast njihovog poslovanja, budući poduzetnici (uključujući mlade) – pomoć pri uspostavljanju tvrtki i nacionalna, regionalna i lokalna tijela vlasti.

Aktivnosti: Konkurentnost i održivost tvrtki u Europskoj uniji, uključujući sektor turizma, jačanje poduzetništva, dostupnost financijskih sredstava malim i srednjim poduzetnicima te poboljšanje pristupa tržištima unutar EU i globalnim tržištima. (Europski fondovi 2015, <http://europski-fondovi.eu/program/cosme>)

Kroz ta dva projekta nastojat će se malim i srednjim poduzećima omogućiti pristup financijskim instrumentima i to na način da će se kroz Horizon 2020 investirati u start-up i ranu fazu malih i srednjih poduzeća te u mala i srednja poduzeća koja su orijentirana na istraživanje i inovacije, a kroz COSME u mala i srednja poduzeća u fazi rasta.

Kao i za projekt prije, nažalost ne postoje podaci tko je sudjelovao u natječaju za dobivanje sredstava, ali po rezultatima istraživanja to je projekt koji je pohvaljen od raznih poduzetnika i koji obećava. Bitno je da mala i srednja poduzeća u turizmu prepoznaju prednosti Europskih

projekata i krenu ih iskorištavati kako bi mogli unaprijedili svoje poslovanje i kako bi postali konkurentni na europskom tržištu.

Projekt Life

„Projekt LIFE Europske unije nastavak je programa LIFE+ iz razdoblja 2007.-2013. godine. Taj novi projekt u sebi je objedinio dva podprograma; program za okoliš i program za klimu. Program LIFE je katalizator za promicanje implementacije i integracije okolišnih i klimatskih ciljeva u druge politike i prakse zemalja članica. Ciljevi tog projekta su prelazak na efikasno, niskougljično gospodarstvo, zatim želi se pridonijeti zaštiti i poboljšanju okoliša i zaustaviti gubitak bioraznolikosti, želi se unaprijediti razvoj, implementacija i jačanje okolišnih i klimatskih politika Europske unije, te prije svega podržati bolje okolišno i klimatsko upravljanje na svim razinama.“(Program život (LIFE), 2015. <http://www.eu-projekti.info/life>)

Projekt LIFE idealan je projekt za turistički sektor. Na temelju sredstava iz projekta može se razviti eko turizam. Međutim, ne postoje podaci o tome koristi li se taj program u turizmu. Za Republiku Hrvatsku u 2013. godini bilo je izdvojeno 1.250.000,00 eura. U svrhu projekta objavljen je natječaj koji je trajao 4 mjeseca, ali podaci o sudionicima nisu raspoloživi.

Program Kreativna Europa

Program Kreativna Europa daje potporu očuvanju i promicanju europske kulturne i jezične raznolikosti te daje podršku jačanju konkurentnosti sektora čime pridonosi strategiji Europa 2020 i njezinim temeljnim inicijativama. Program objedinjuje kulturu, mediu i mediu mundus te uključuje novu financijsku ustanovu za lakši pristup financijama za male i srednje poduzetnike i organizacije u kulturnom sektoru.

Ciljevi programa su: (Europski fondovi.eu <http://europski-fondovi.eu/program/kreativna-europa>)

- Medusektorske aktivnosti namijenjene svim kulturnim i kreativnim sektorima
- Kulturne aktivnosti namijenjene svim kulturnim i kreativnim sektorima
- MEDIA aktivnosti namijenjene svim audiovizualnim sektorima

„Predloženi proračun za razdoblje od 2014. do 2020. godine je 1.46 milijardi EUR-a. Napravila se i podjela na tri sektora i to je raspoređeno 55% sredstava, na program Kultura 30% sredstava a za međusektorske aktivnosti raspodijelit će se ostatak od 15% sredstava.

Tako je u okviru manjih projekata suradnje čak šesnaest hrvatskih institucija prijavilo šesnaest projekata u svojstvu vodećeg partnera od čega su pozitivno ocijenjene dvije institucije. Odnosno pozitivno su ocijenjena dva projekta od kojih su oba dobili najviši iznos potpore od EU.

Statistički gledano, hrvatske kulturne organizacije u samom su vrhu po broju prijavljenih projekata (kategorija manjih projekata suradnje). Razlog tomu je što ih više prijavljenih imaju još samo organizacije iz Španjolske (31), Francuske (24), Italije (62), susjedne nam Slovenije (28) i Ujedinjenog Kraljevstva (20). Isto tako može se reći da su naše organizacije ostvarile iznadprosječan uspjeh s obzirom da je najveći broj odobrenih projekata koji dolazi iz jedne zemlje – pet (Francuska). Poduprta su četiri hrvatska filmska festivala sredstvima u ukupnom iznosu od 127.000 eura“. (Europski-fondovi.eu, 2015 <http://europski-fondovi.eu/vijesti/objavljeni-rezultati-iz-eu-programa-kreativna-europa-potprogram-kultura-europski-projekti>)

- Animafest Zagreb – 25.000 eura
- Avantura Festival Zadar – 20.000 eura
- Motovun Film Festival – 41.000 eura
- Zagreb Film Festival – 41.000 eura.

Program Erasmus

„Erasmus je program akademske mobilnosti namijenjen visokom obrazovanju. U okviru Erasmusa studenti mogu provesti jedan dio studija studirajući na visokom učilištu u inozemstvu ili obavljajući stručnu praksu u drugoj državi. Zahvaljujući programu Erasmus oko 220 000 studenata iz 33 zemlje svake godine provede dio studija na studijskom boravku ili stručnoj praksi u inozemstvu. Osim studenata, godišnje oko 40 000 članova nastavnog i nenastavnog osoblja ostvari mobilnost u svrhu stručnog usavršavanja ili održavanja nastave“. (Agencija za mobilnost i programe eu, <http://mobilnost.hr/index.php?id=784>)

„Republika Hrvatska 2011. godine punopravno je pristupila najvećem europskom programu u području obrazovanja – Programu za cjeloživotno učenje. Taj je program sačinjen od 32 zemlje. U Republici Hrvatskoj program Erasmus provodi se od 2009. godine i bilježi najveći porast u Europi u broju studenata koji odlaze na mobilnost. Oko 3 000 studenata iz RH do danas iskoristilo je mogućnost odlaska na studij ili stručnu praksu. Najpopularnija zemlja za odlazak je Austrija, a nakon nje su Italija, Njemačka, Slovenija i Španjolska. Od 2011./2012. godine strani studenti iz Europe dolaze na Erasmus mobilnost u Hrvatsku. Te ih je godine na visokim učilištima boravilo oko 330. Najviše Erasmus studenata dolazi iz Poljske, Španjolske, Francuske, Njemačke i Slovenije.“ (Institut za razvoj obrazovanja, <http://www.iro.hr/hr/javne-politike-visokog-obrazovanja/kolumna/znacajan-porast-mobilnosti-u-visokom-obrazovanju/>)

Program Easi

Program zapošljavanja i socijalne zaštite instrument je financiranja EU-a namijenjen promicanju visoke razine kvalitete i održivosti zapošljavanja. Program osigurava odgovarajuću i pristojnu socijalnu zaštitu, borbu protiv socijalne isključenosti i siromaštva te mu je namjera poboljšati uvjete rada.

Kroz program će se: (Strukturni fondovi eu, <http://www.strukturnifondovi.hr/easi>)

- podržati inovativne socijalne politike,
- promicati mobilnost radne snage,
- olakšati pristup mikrokreditiranju i
- poticati socijalno poduzetništvo.

„Cilj je programa podržati napore država članica u osmišljenju i provedbi zapošljenja. Jedan od ciljeva je podrška socijalnim reformama na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini kroz koordinaciju politike, identifikaciju, analizu i razmjenu dobrih praksi.

„Za razdoblje od 2014. do 2020. godine proračun programa iznosi 919,5 milijuna eura.“ (Strukturni fondovi eu, <http://www.strukturnifondovi.hr/easi>)

Fond koji je u posljednje vrijeme aktualan u Republici Hrvatskoj je "Garancija za mlade". Europski socijalni fond koji će sa budžetom od oko 10 milijardi eura trajati u razdoblju od 2014. do 2020. godine, pomoći će zemljama EU-a u provođenju garancija za mlade. One zemlje članice EU-a čija je nezaposlenost mladih iznad 25%, imaju pravo na dodatna sredstva od 6 milijardi eura kroz inicijativu zapošljavanja mladih ta bi sredstva kasnije mogla biti povećana na 8 milijardi eura. Budući da se tek započelo sa provođenjem, rezultate tek možemo očekivati.

4. ISKORIŠTAVANJE EUROPSKIH FONDOVA U ISTARSKOJ ŽUPANIJU

Tema povlačenja sredstava europskih fondova posebno je aktualna u posljednje vrijeme. U Republici Hrvatskoj trenutno ne postoje statistički podaci o korištenju sredstava Unije po županijama. Konačni će podaci za iskorištenost IPA-fonda biti poznati tek 2016. godine. Istarska se županija posljednjih godina pokazala prilično uspješna kod povlačenja sredstava te će najuspješniji projekti u Istri biti predstavljeni u nastavku.

„Upravni odjeli i institucije Istarske županije odnosno drugi subjekti iz javnog, gospodarskog ili civilnog sektora na području Istarske županije sudjelovali su, prema dostupnim informacijama, u 155 projekata financiranih iz raznih EU programa ili drugih međunarodnih izvora financiranja. Ukupna vrijednost realiziranih projekata za partnere iz Istarske županije iznosi gotovo 40 milijuna eura. U EU projektima je dosad sudjelovalo preko 60 različitih subjekata iz Istre. Istarska županija sa svojim institucijama: Upravni odjeli, IDA- Istarska razvojna agencija, AZRRI- Agencija za ruralni razvoj Istre, Natura Histrica, Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, Zavod za prostorno uređenje IŽ, Kaštijun d.o.o., IRENA– Istarska razvojna energetska agencija. Gradovi, općine, javne tvrtke i ustanove na lokalnoj razini, znanstvene institucije, obrazovne institucije, nevladine udruge i privatne tvrtke.“(Upravni odjel za međunarodnu suradnju i eu poslove <http://www.istra-europa.eu/pages/projekti>)

Najviše je projekata realizirano u području održivog razvoja, zaštite okoliša, ruralnog razvoja, poticanja malog i srednjeg poduzetništva, turizma, kulture i civilnog društva. Međutim, u posljednje vrijeme uspješno su kandidirani i projekti u području edukacije i usavršavanja o europskim temama, manjinskim pravima, o istraživanjima i razvoju, o obnovljivim izvorima energije te informacijskom društvu.

4.1. „Revitas“- Revitalizacija istarskog zaleđa i turizma u istarskom zaleđu

Revitalizacija istarskog zaleđa i turizma u istarskom zaleđu prekogranični je projekt koji je sufinanciran sredstvima Europske unije kroz Program prekogranične suradnje Slovenija - Hrvatska 2007-2013 (IPA - instrument pretprijetne pomoći). Uključeno je 10 partnera s obje strane granice: Grad Kopar (vodeći partner), Istarska županija, Općina Izola, Općina Piran, Zavod za zaštitu kulturne baštine Slovenije – ispostava Piran, Grad Buzet, Grad Poreč, Turistička zajednica Istarske županije, Općina Svetvinčenat te Grad Vodnjan.

Realizacija projekta odvijala se kroz 5 radnih paketa:(Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2015. [http://www.mrrfeu.hr/ UserDocsImages/Publikacije/ostale% 20 publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf](http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf))

- Upravljanje i koordinacija projektom,
- Razvoj modela revitalizacije zaleđa Istre,
- Lokalne akcije revitalizacije istarskog zaleđa i uključivanje u turističku ponudu,
- Integrirani razvoj turističke infrastrukture i ljudskih resursa,
- Komunikacija i informiranje javnosti.

Projekt Revitas obuhvaćao je aktivnosti: (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2015. [http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20 publikacije/ EU_projekti_u_Istri.pdf](http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf))

- Izradu metodologije revitalizacije ruralnog područja na zajedničkim prekograničnim radionicama i ekskurzijama. Stvaranje zajedničke prekogranične studije modela revitalizacije unutrašnjosti Istre koja se sastojala od: (a) metode obnove, ponude i promocije objekata kulturne baštine te (b) metode revitalizacije starogradskih jezgri.
- Očuvanje izvorne suhozidne gradnje istraživanjima, na sedmodnevnim radionicama u Vodnjanu i Topolovcu te praktičnim naputcima, uz vizualnu prezentaciju obnove suhozida.
- Revitalizaciju tematskih putova, vidikovaca, odmorišta te njihovo uključivanje u integriranu turističku ponudu. Na području slovenske Istre uredila su se tri vrste puta i 10 odmorišta, a u hrvatskoj Istri raskršeno je 20 kilometara biciklističkih i pješačkih staza na

području etno-arheološkog parka Vodnjanštine te provođenje signalizacije i uređenje pet odmorišta.

- Obnovio se trg u Topolovcu i kvadratne kule kaštela Morosini-Grimani u Svetvinčentu
- Organizirano je 16 dana zajedničkih prekograničnih radionica za voditelje info-centara tijekom dva mjeseca kroz četiri modula: Održivi oblici turizma, Kulturni turizam i identitet, Marketing i razvoj destinacije i Nematerijalna baština.
- Organizirana su dva trodnevna seminara za turističke vodiče, djelatnike u turističkim agencijama, poduzetnike, lokalnu administraciju i širu javnost, sveukupno 120 sudionika.
- Uspostavljeno je 6 info-centara u hrvatskoj i slovenskoj Istri: Kopar – Sv. Anton, Piran, Izola, Poreč (Istarska sabornica), Buzet (starogradska jezgra), Svetvinčenat (kaštel Grimani-Morosini) i 20 info-točaka s info-kioscima.
- Organizirano je 23 događaja u svrhu promocije Istre kao jedinstvene turističke destinacije putem degustacija tipičnih proizvoda za turiste, promocijske i edukativne radionice i ostale manifestacije u info-centrima i starogradskim jezgrama.
- Razvili su se integrirani prekogranični turistički promotivni proizvodi: fotomonografija o freskama uz DVD, dva šestojezična vodiča o starogradskim jezgrama te kulturnim i prirodnim znamenitostima unutrašnjosti Istre, DVD o projektu, deplijani, razglednice, plakati, knjiške oznake, reprint brošura projekta Heart of Istria.
- Uspostavljena je internet stranica projekta.
- Održano je 12 zajedničkih konferencija za novinare.
- Snimljena su i emitirana dva promotivna spota.

Ovim projektom željelo se pridonijeti stvaranju prepoznatljive zajedničke destinacije Istre, prekograničnih turističkih itinerara i ruta te prepoznatljivog istarskog identiteta. Projekt je trajao od 2009 - 2012 i uspješno je proveden. Omogućen je protok turista iz urbanih područja u ruralna područja putem okolišu prihvatljivih oblika prijevoza, (biciklizam) te se istovremeno, putem suvremene informatičke tehnologije i jednostavnog pristupa podacima omogućio uvid u informacije o pojedinom lokalitetu, uz uvid u ponudu cijele Istre. (Par; revitas.org, [http:// revitas .org/hr/revitas-2/o-projektu/](http://revitas.org/hr/revitas-2/o-projektu/))

Ovim projektom uspješno je zaustavljeno propadanje istarskog zaleđa kroz revitalizaciju kulturne baštine i poticanje razvoja turističkih integriranih proizvoda. Zatim je uspostavljena zajednička turistička promocija i infrastruktura u istarskom zaleđu. Ono što je i najvažnije povećao se broj turista u istarskom zaleđu.

4.2. „Parenzana“ - Ponovno oživljavanje Puta zdravlja i prijateljstva

„Projekt „Parenzana“ proveden je dva dijela, a trenutno je u provedbi i treći dio pod nazivom „Magic“ „Projekti Parenzana I i II“ realizirali su se u suradnji sa Slovenskim općinama Piran, Koper i Izola te s općinama i gradovima kroz koje trasa prolazi u Istri. Trasa je nekad uskotračne pruge Parenzane ili „popularne Vinske pruge“ koja prolazi kroz srce Istre, predivan krajolik bogat prirodom, ali i kulturnom baštinom. Jedan od glavnih ciljeva uređenja trasa kojom je nekad vozio vlak su čišćenja i popravljivanja trase te kreiranje prvorazredne turističke atrakcije. Naglasak je na sadržaju kao što je primjerice biciklističko-pješačka staza. Kako trasa prolazi i područjima bogatim eno-gastro sadržajima (maslinovo ulje, vino, tartufi), pružila se prilika idealnog spoja praktički svih vidova alternativnog turizma. Time Parenzana predstavlja ogledni primjerak zaokružene turističke ponude koja nije vezana isključivo uz sunce i more.“ (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2015. http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf)

„Partneri projekta koji su se odazvali na suradnju u ovom projektu su grad Poreč, općina Vižinada, općina Oprtalj, grad Buje, općina Izola, općina Piran i gradska općina Kopar. Prva “etapa” revitalizacije Parenzane, koja se odvijala od 2006. do 2008. godine, INTERREG-IIA (CARDS2004.) programa, ocijenjena je iznimno uspješno. Nakon uspješnog prvog projekta odlučeno je da se krene u kandidiranje druge faze projekta. U prvoj etapi projekta renovirana je trasa od granice sa Slovenijom sve do Vižinade, sanirani su ili ponovno izgrađeni mostovi, uređeni su tuneli i izrađeni osnovni promotivni materijali.“ (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2015. http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf)

Rezultati projekta vidljivi su u sljedećim stavkama: (Parenzana, „Put zdravlja i prijateljstva“,2015. http://www.parenzana.net/hr/parenzana_ii/realizirano)

- Obnovljena je dionica Vižinada – Poreč s pratećom horizontalnom signalizacijom;
- Obnovljena je dionica Lama Dekani;
- Obnovljen je most u Livadama;
- Izrađene su i postavljene replike miljokaza;
- Izrađene su i postavljene višejezične info signalizacijske table te tematske table;
- Izrađena je i postavljena maketa lokomotive Parenzane u prirodnoj veličini u parku 'Parenzana' u Vižinadi;
- Izrađena su odmorišta (vidikovci, klupice, stolovi, koševi za smeće, stalci za bicikle);
- Uspostavio se pilot projekt CITY BIKE u Kopru, Izoli, Piranu i Poreču;
- Izrađen je idejni i funkcionalni elaborat za 'Biciklističko-rekreativni centar Parenzana' u Vižinadi;
- Izrađeno idejno rješenje za prenamjenu Osnovne škole Triban u prenoćište za bicikliste i planinare;
- Izrađena je projektna dokumentacija za obnovu dionice – Piran;
- Izrađen je prijedlog za osnivanje 'Javne ustanove – Parenzana'
- Organizirano je studijsko putovanje s ciljem prijenosa dobre prakse i know-how te standardizacije i razvoja bike hotela;
- Osposobljeni su bike vodiči;
- Izrađen je pilot projekt 'bike rangeri';
- Provedena je anketa s ciljem brojanja posjetitelja Parenzane i podizanja kvalitete usluga;
- Organizirana je konferencija i radionica s ciljem predstavljanja Parenzane i edukacije na temu izrade 'bike paketa' i opsluživanja bike gostiju;
- Uspostavljen je INFO BIKE točki – koordinacija, standardizacija i označavanje;
- Otvoren je multimedijalni Parenzana muzej u Livadama;
- Zaposlena je osoba u muzeju;
- Organizirana je press konferencija;
- Izrađen je 'press kit' standardiziranog INFO obrasca za novinare;
- Objavljena je reportaža o Parenzani u specijaliziranim časopisima;

- Organiziran je obilazak Parenzane za novinare;
- Osnovan je odbor za definiranje managementa destinacije;
- Izrađene su promo aktivnosti – OFF LINE (bike karte, brošure, jumbo plakati, baza fotografija) i ONLINE (web stranica, tematski videospotovi, multimedijalne razglednice);
- Uspostavljen je INFO KIOSK s ciljem pružanja info&servisnih informacija;
- Organizirana je rekreativna utrka;
- Organizirana je prekogranična bike utrka Kopar – Poreč;
- Odrađena je zajednička promocija projekta Parenzana na BICY kongresu, kao i uključivanje hrvatskog dijela Parenzane u Green way popis.

„Drugi dio projekta trajao je u razdoblju 01.09.2009. – 31.08.2011. Kao i prvi dio projekta i ovaj je uspješno realiziran. Projekt Parenzana osmišljen je tako da sve aktivnosti zajednički provode sve partnerske institucije. Isto tako, grad Poreč kao partner je bio iznimno važan u partnerskoj strukturi. Razlog tomu je što je on krajnja točka Parenzane, a Parenzana je po gradu Poreču i dobila ime. Poreč je bio neophodan u održivosti projekta, ali isto tako nakon završetka projekta nastavio je razvijati i promovirati Parenzanu kao svojevrsan 'brand', odnosno destinaciju.

Općina Vižinada godinama ulaže u promociju Parenzane u cilju promocije općine, tako tradicionalno organizira rekreativnu utrku Parenzana. Postavila je i signalizacijske table s logom Parenzane na ulazima u općinu, postavila ograde na vijadukt Sabadin koji se nalazi na njezinom području, uređuje park Parenzana, a u zadnje izmjene Prostornog plana Istarske županije uvrstila je i ‘Biciklističko-rekreacijski centar Parenzana’ koji je predmet izrade Idejnog i funkcionalnog elaborata. Na području grada Buja trasa Parenzane prolazi najvećim dijelom i na njegovom području nalazi se granični prijelaz Plovanija preko kojeg korisnici Parenzane prelaze iz Slovenije u Hrvatsku i obrnuto i upravo je zbog toga je bio vrlo važan partner u provedbi projekta Parenzana.“ (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2015. [http:// www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf](http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf))

„Treći projekt Parenzana, nazvan „Magic“ financira se u sklopu programa prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Republike Slovenije IPA SI-HR 2007.-2014. Odnosno, projekt je dogovoren prije pristupanja Republike Hrvatske članstvu EU. Europska unija putem

fonda IPA plaća 434 tisuće eura, a istarske jedinice lokalne samouprave financiraju s dodatnih 76 tisuća eura.

Ugovorni partneri na projektu su Istarska županija te gradovi i općine: Motovun, Poreč, Buje, Piran, Kopar i Izola. Na trasi bivše uskotračne pruge, a danas pješačke i biciklističke staze, uredit će se zgrada stare škole u Tribanu, pokraj Buja gdje će se smjestiti Javna ustanova Parenzana koja će se skrbiti o ovoj stazi. Duž trase Parenzana biti će izgrađeno i opremljeno sedam odmorišta za bicikliste. Po tri odmorišta kraj Kopra i Pirana, a jedno kraj Poreča. Vizualno i sadržajno opremit će se dva muzeja, u Livadama i Izoli. Tunel u Motovunu će se opremiti solarnom rasvjetom, a duž hrvatskog dijela trase bit će postavljena vertikalna prometna signalizacija radi osiguravanja kretanja stazom. Također, obnoviti će se i očistiti 22 kilometara duga dionica staze Parenzana te će biti organizirana četiri događaja, jedan u Motovunu, a tri u Sloveniji. Među njima je Wine Run Parenzana Maraton na kojem će sudjelovati 300 maratonaca te Parenzana biciklijada za 300 biciklista. (Glas Istre, 2015 http://www.glasistre.hr/vijesti/pula_istra/eu-financira-nove-sadrzaje-na-parenzani-494814)

Ovaj projekt značajno je utjecao na razvoj turizma kroz obogaćivanje turističke ponude. Osim što se prema riječima samih stanovnika tog područja protok turista značajno povećao, projekt je potaknuo i razvoj lokalnih inicijativa i promicanje zdravog načina života. Zbog biciklizma u Istru svake godine dolazi sve veći broj gostiju koje privlači takav način odmora. Ovaj projekt omogućio je najbolju promociju Istre, prirodnih ljepota kojima obiluje te upoznavanje turista sa gastronomijom i domaćim proizvodima kroz razne sportske aktivnosti u koje je ukomponirana i istarska gastronomija.

4.3. „R.E.D.D. H.I.L.L.“- Ruralni i ekonomski razvoj nerazvijenog povijesnog istarskog lokaliteta

Lokalitet Završje/Piemonte d'Istria nalazi se na sjeveru Istre na području općine Grožnjan, 20-ak kilometara od granice sa Slovenijom i Italijom, a svojim karakteristikama pogoduje razvoju ruralnog turizma.

„Završje je specifičan lokalitet, sa starom jezgrom u obliku akropole u potpunosti zakonom zaštićenom, bogatim poljima u okolici, raseljen kraj s malo stanovnika koji su uglavnom okrenuti poljoprivredi i proizvodnji tipičnih proizvoda. Završje je tipičan primjer istarske urbane arhitekture usred netaknute prirode. U cilju pokretanja revitalizacije ruralnog kraja kreiran je projekt R.E.D.D.H.I.L.L. (Rural and Economic Development of a Disadvantaged Historical Istrian Localities) čiji ukupni proračun projekta iznosi 384.152,00 eura, od čega je 75% sufinancirala Europska komisija, a ostatak Istarska županija.“ (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2015. http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf)

Partneri koji su sudjelovali u projektu bili su: općina Grožnjan, Turistička zajednica općine Grožnjan, talijanske regije: Veneto, Abruzzo i Puglia, a suradnici su Zajednica Talijana Grožnjan, i Agencija lokalne demokracije Brtonigla.

„Putem projekta rekonstruirana je napuštena školska zgrada koja se nalazi na samom ulazu u mjesto, a danas služi modernom Polivalentnom Centru u Završju/Piemonte d'Istria. U zgradi je uspostavljen Info punkt koji pruža različite vrste informacija o Završju i cijelom okolnom području, događajima u Općini te o turističkim atrakcijama Istarskog poluotoka. Glavni cilj je pružiti turistima potpuni slijed informacija koje nisu mogli dobiti na jednom mjestu. Osim toga cilj je i galerija koja promovira tipične proizvode s tog područja poput meda, sira, lavande, vina, ulja i dr.

Određene ciljne skupine projekta tokom implementacije su imale priliku sudjelovati na radionicama koje su služile stvaranju "platforme" za razmjenu dobrih praksi u ruralnom održivom razvoju jadranskih ruralnih lokaliteta. Održano ih je četiri, a vodili su ih predstavnici talijanskih regija partnera. Putem projekta izrađene su brošure o Završju i području grožnjanštine i letci s mapom Završja i tehničkim informacijama za turiste.“ (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2015. http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf)

Postavljeno je 19 turističkih info - panela o lokalitetu, arhitektonskim i kulturnim znamenitostima te info - panel o lokalnoj tradiciji. Paneli su postavljeni na svim važnim objektima u Završju i Grožnjanu, a postavljeni su i znakovi direkcije na svim strateškim mjestima koji turiste usmjeravaju prema Završju.

Ovaj projekt je proveden uspješno budući da se njime ostvarilo očuvanje zaštićene arhitektonske baštine Istarske županije i ojačala kulturna i turistička ponuda. Projekt je objedinio obnovu kulturne baštine, turizam, ruralni razvoj i zaštitu okolišu. Omogućio je lokalnom stanovništvu mogućnost bavljenja turizmom u svim granama. Osim toga, omogućio je da posjetitelji upoznaju Završje i uživaju u prirodnim, kulturnim i arhitektonskim znamenitostima.

4.4. Komentari na provedene projekte

U ovome radu omogućen je pregled primjera najvećih turističkih projekata u Istarskoj županiji koji su uspješno okončani. Međutim, u Istri ima još mnoštvo projekata koji doprinose ili će tek doprinijeti razvoju turizma. U Istarskoj županiji organizirano je sustavno evidentiranje projekata te postoji baza projekata koja je javna i transparentna. U tijeku su razni projekti rekonstrukcije objekata za ruralni turizam i rekonstrukcije raznih ugostiteljskih objekata. Osim njih, u tijeku su i rekonstrukcije objekata za držanje životinja kao dio turističke ponude te mnogi projekti koji bi doprinijeli razvoju turizma u Istri. Jedan od okončanih projekata je „Turizam ulja“. Ovom projektu predlagatelj je bio grad Buje, a rezultirao je cestom maslina i povezivanjem u jedinstvenu mediteransku rutu maslina te u izdavanje vodiča. „Wellness istra“ projekt okončan je u suradnji grada Poreča i Republike Slovenije. Ovaj projekt primjer je integracija tipičnih proizvoda seoskih gospodarstava, kuhinje, prirodne i kulturne baštine i spa centara u turističku ponudu ekološke wellness destinacije Istra. Projektu „Adritic health and vitality network“ predlagatelj je bio grad Buzet. Ovim se projektom želi stvoriti mreža zdravstvenog turizma, alternativnog turizma i wellnessa. Mnogo je pozitivnih primjera u Istri koje iniciraju privatni predlagatelji, ali i gradovi i općine.

6. ZAKLJUČAK

Europski fondovi važni su za Europsku uniju te njene stare i nove potencijalne članice. Europski fondovi pomažu zemljama članicama i bave se programima za financiranje zemalja članica. Od velikog su značaja za turizam. Međutim, doprinose razvijanju obrazovnog sustava, industriji i mnogim drugim područjima.

Republika Hrvatska kao članica Europske unije ima pravo na korištenje financijskih sredstava za provođenje projekata. Jedna od glavnih zamjerki do sada definitivno je nedovoljno iskorištavanje sredstava unije. Vlada Republike Hrvatske provela je kampanju o fondovima EU pod nazivom 'Zajedno do EU fondova', cilj kampanje je informiranje potencijalnih korisnika o mogućnostima koje im se nude.

Istra je jedna od prvih hrvatskih županija koja je otvorila vlastiti ured u institucionalnom središtu Europe, u Bruxellesu. Istra je do sada ostvarila značajan broj projekata te se konstantno radi na novima. Kao primjer projekta dani su Revitas, Parenzana i Redd Hill. Svi ovi projekti uspješno su financirani i realizirani.

Projektom Revitas željelo se pridonijeti stvaranju prepoznatljive zajedničke destinacije Istre, prekograničnih turističkih ruta i prepoznatljivog istarskog identiteta temeljenog na zajedničkoj povijesti, uz uvažavanje lokalnih specifičnosti te jačanju svijesti lokalnog stanovništva o vrijednosti i jedinstvenosti teritorija unutarne Istre. Projekt „Parenzana“ služio je ponovnom oživljavanju Puta zdravlja i prijateljstva za Istru. Između ostalog, ovaj projekt predstavlja veliku prekretnicu te se pokazao iznimno uspješnim. Projekt „Parenzana“ povezuje dvije države, Republiku Hrvatsku i Republiku Sloveniju. Pomoću tog projekta biciklizam je u tom dijelu Istre već postao brand. Projekt Redd Hill isto je veoma značajan za razvoj Istre. Projektom se ostvarilo očuvanje zaštićene arhitektonske baštine Istarske županije. Zatim se spriječilo iseljavanje lokalnog stanovništva te se ojačala kulturna i turistička ponuda kroz povijesne i kulturne vrijednosti.

Osim ova tri najveća projekta, važno je naglasiti da postoji i mnoštvo manjih, ali ne i manje važnih projekata koji su još u procesu realizacije. Svi projekti značajno su utjecali na razvoj turizma, pogotovo na sjeveru Istre. Stanovnici tog područja direktno ili indirektno imaju koristi od fondova kroz povećanje broja turista. Na taj način se potiče valorizacija baštine, otvorena su nova radna mjesta te se rađaju nove ideje kako pridobiti još više gostiju. Ono što se pokazalo

najbitnijim je da su spomenuti projekti održivi što je značajno utjecalo i na produženje sezone a to je i jedan od glavnih ciljeva Hrvatske turističke zajednice. Ukoliko se i ostale županije Republike Hrvatske ugledaju na primjer Istre, definitivno se može očekivati uspjeh u povlačenju sredstava.

LITERATURA

Knjige:

1. Belić, M.(2011): Potpore i javni natječaji iz EU fondova, Nova knjiga Rast, Zagreb.
2. Belić, M., Ćorić, G., Peruča B., I et. all (2008) EU fondovi – vodič kroz europske fondove 2008.-2013., Novum d.o.o., Zagreb.
3. Belić, M., Štilinović J. (2013): EU fondovi i programi za turizam, Nova knjiga Rast, Zagreb.
4. Belić, M., Štilinović, J. (2009) EU *fondovi* i programi za turizam , Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju *fondova* Europske unije, Zagreb
5. Tufekčić, M., Tufekčić Ž. (2013): EU fondovi i programi za turizam, Nova knjiga Rast, Zagreb.

Internet stranice:

1. Cosme program, <http://www.minpo.hr/default.aspx?id=520>, 13.04.2015.
2. Europska komisija 2014, http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_hr.htm
3. (Europska komisija 2014, http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Europa_2020.pdf) 10.04.2015
4. Europska komisija 2015, http://ec.europa.eu/croatia/news/2015/20150129_hr.htm 29.05.2015
5. Europski-fondovi.eu 2015, <http://europski-fondovi.eu/program/europski-socijalni-fond> 04.04.2015
6. Europski-fondovi.eu 2015, <http://europski-fondovi.eu/program/kohezijski-fond> 04.04.2015
7. Europski-fondovi.eu 2015, <http://europski-fondovi.eu/eafrd> 04.04.2015
8. Safu.hr <http://www.safu.hr/hr/strukturni-instrumenti> 15.04.2015
9. Horizon, <http://europski-fondovi.eu/program/horizon>, 13.04.2015.
10. Europski-fondovi.eu 2015, <http://www.europski-fondovi.eu/program/kreativna-europa>

11. Javne politike, <http://www.iro.hr/hr/javne-politike-visokog-obrazovanja/kolumna/znacajan-porast-mobilnosti-u-visokom-obrazovanju/> 11.04.2015
12. Mobilnost, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=7597> 14.04.2015
13. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/Publikacije/ostale%20publikacije/EU_projekti_u_Istri.pdf 12.04.2015.
14. Mobilnost <http://mobilnost.hr/index.php?id=784> 13.04.2015
15. Banka.hr <http://www.banka.hr/komentari-i-analize/povlacenje-eu-novca-istarski-poucak-16.04.2015>
16. Istarska županija upravni odjel za međunarodnu suradnju i EU poslove, <http://www.istra-europa.eu/pages/projekti>, http://www.istra-europa.eu/pages/eu_programi_i_projekti 15.04.2015
17. Parenzana, „Put zdravlja i prijateljstva“, 1.04.2015 <http://www.parenzana.net/hr/parenzana-ii/realizirano>, 12.04.2015.
18. Glas Istre 2015 http://www.glasistre.hr/vijesti/pula_istra/eu-financira-nove-sadrzaje-na-parenzani-494814 1.04.2015
19. Program život (LIFE), <http://www.eu-projekti.info/life>, 13.04.2015.
20. Strukturni fondovi <http://www.strukturnifondovi.hr/easi> 10.04.2015
21. revitas.org(<http://revitas.org/hr/revitas-2/o-projektu/>)20.09.2015

POPIS ILUSTRACIJA

Tablice:

Tablica 1. Nadležnost EU prema Lisabonskom ugovoru.....3

Tablica 2. Institucije Europske unije važne za fondove i programe5

Grafikoni:

Grafikon 2. Pretpristupni fondovi i njihovo korištenje.....13

Grafikon 2: ESI fondovi 2014-2020.....14

Sheme:

Shema 1. Hijerarhija javnih politika i strateških dokumenata za turizam.....8

SAŽETAK

Europa je oduvijek bila vodeća globalna turistička destinacija te je turizam zbog svoje ekonomske važnosti sastavni dio europske ekonomije. Europski je cilj zadržati poziciju vodeće destinacije, a to se nastoji postići zajedničkom strategijom koja treba pridonijeti održavanju, ali i jačanju konkurentnosti europskog turizma.

Tema povlačenja sredstava iz europskih fondova prilično je aktualna, posebno u posljednje vrijeme. Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska dobila je mogućnost financiranja projekata EU fondovima što je iznimno bitno za razvoj ekonomije, ali i ukupnoga nacionalnog blagostanja.

Cilj rada je istražiti, analizirati i prikazati Europske fondove i njihovu iskoristivost s posebnim osvrtom na hrvatski turizam i Istarsku županiju. Između ostalog, radom će se prikazati utjecaj EU fondova na razvoj turizma.

Rad se sastoji od uvoda, tri glavna naslova te zaključka. Drugi dio rada pod nazivom "Struktura i institucije EU" pojmovno određuje i objašnjava ustroj Europske unije. Objašnjena je glavna strategija te njezini prioriteti i inicijative. Isto tako, objašnjena je i javna politika za turizam. Treći dio rada nosi naslov „EU fondovi za razvoj turizma“. U ovom su dijelu predstavljene najbitniji fondovi i programi za turizam. Kroz fondove predstavljene u ovom poglavlju moguće je povlačiti financijska sredstva za turizam. U četvrtom dijelu rada koji je naslovljen „Iskorištavanje europskih fondova u Istarskoj županiji“ ukazalo se na iskorištavanje fondova u Istarskoj županiji te su predstavljene najuspješniji projekti regije. U „Zaključku“ su sublimirani rezultati istraživanja.

SUMMARY

Europe has always been a leading global tourist destination and tourism because of its economic importance integral part of the European economy. European objective is to maintain its position of the leading destination, and it is trying to achieve a common strategy, which should contribute to maintaining and strengthening the competitiveness of European tourism. Withdrawal of European funds is quite topical, especially in recent times. By joining the European Union, Croatia was given the possibility of financing projects with EU funds which is extremely important for the development of economy and overall national prosperity.

The aim of this final thesis is to investigate, analyze and display the European funds and their utilization with special reference to Croatian tourism and Istria. Among other things, the thesis will show the impact of EU funds on the development of tourism.

This final thesis consists of an introduction, three main headings and a conclusion. The second part of the final thesis is entitled "The structure of the EU and its institutions" conceptually defines and explains the structure of the European Union. In this part it is explained the main strategy, its priorities and initiatives and public policy for tourism. The third part of the thesis is entitled "EU funds for tourism development". This section presents the most important funds and programs for tourism. Through the funds presented in this chapter it is possible to withdraw funding for tourism. In the fourth part of the thesis, which is titled "Exploitation of European funds in the region of Istria" pointed to the use of funds in Istria region and presented the most successful projects in the region. In "Conclusion" are sublimated research results.